

Систематичне впровадження на занятті цих методів сприятиме розв'язанню багатьох актуальних освітніх завдань, а саме: формуванню самостійно приймати рішення чи вчинок, стимулюванню активності й ініціативності студентів.

Література:

1. Кларин М.В. Инновация в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры, дискуссии. (Анализ зарубежного опыта) / М.В. Кларин. — Рига: Эксперимент, 1995.-176с.
2. Подласный И.Т. Педагогика. Новый курс: учебник для студентов пед.вузов: в 2 кн. / И.Т. Подласный. — М.:ВЛАДОС,2000. — Кн.1: Общие основы. Процесс обучения. — 576 с.
3. Максимова Н. Інтерактивні методи навчання, крок у майбутнє // Рідна школа. — 2008. — №12.
4. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. — К: А.С.К., 2004.

Автор статті розкриває суть системи інноваційних методів навчання на заняттях української мови у ВНЗ I-II рівнів акредитації, визначає переваги й особливості їх, розробляє алгоритм їхнього застосування на заняттях, пропонує зразки ситуацій для розв'язання на заняттях важливих завдань мовної освіти.

Ключові слова: інноваційні методи, нововведення, інноваційна педагогічна діяльність, процес сприйняття, актуалізація, комунікативні уміння, критичне мислення.

Автор статьи раскрывает суть системы инновационных методов обучения на занятиях украинского языка в колледжах, техникумах, определяет преимущества и особенности их, разрабатывает алгоритм применения на занятиях, предлагает образцы ситуаций для решения важнейших заданий языкового образования.

Ключевые слова: инновационные методы, нововведения, инновационная педагогическая деятельности, процесс восприятия, актуализация, коммуникативные умения, критическое мышление.

The author of the article describes the essence of the system of innovation training methods at the Ukrainian classes at the educational establishments of I-II level of accreditation.

The author also determines advantages and peculiarities of these methods, makes a scheme of their usage at the classes, offers the examples of situations for discussing at the classes the important tasks of language education.

Keywords: innovative methods, innovation, innovative pedagogical activity, the process of perception, actualization, communicative skills, critical thinking.

УДК 37.013.77

К.О. Соцький
м. Вінниця, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ТА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Постановка проблеми. Глобальні структурні соціальні, політичні, економічні зрушення викликали значну трансформацію ціннісної свідомості молоді, а саме перехід від спрямованості на самореалізацію і самоствердження до спрямованості на ділову й економічну активність, зміщення акцентів від етичних і альтруїстичних ціннісних орієнтацій до прагматичних [3]. Вказані перетворення структури ціннісних орієнтацій зумовили зниження професійної спрямованості і позитивної мотивації до навчання, слабку пізнавальну активність, недостатній рівень навчальної самоорганізації, виникнення феномена свідомої відмови від професійної самоактуалізації після закінчення ВНЗ [3; 5; 8].

Ці проблеми стосуються й системи медичної сфери, де прагматичність набуває все більшого розвитку. Водночас сучасна система вищої медичної освіти визнає важливість руху до антропоцентричної парадигми освіти — майбутнього фахівця, його особистісного й професійного розвитку [4; 7]. У зв'язку з цим підвищується увага до особистісної зумовленості процесу становлення суб'єкта діяльності та до його інтегральних особистісних утворень, що відображають процесуальні й результативні характеристики професіоналізації.

Професійна спрямованість на етапі професійної підготовки зумовлює розвиток суб'єктної позиції стосовно майбутньої лікарської діяльності. Актуальним є аналіз професійної спрямованості майбутнього медичного працівника середньої ланки, що передбачає визначення її суті, структури, динаміки розвитку на етапі навчання в коледжі. Актуальність вивчення особливостей становлення професійної спрямованості в освітньому середовищі медичного коледжу зумовлена й конкретно-практичним завданням: розробкою і впровадженням в освітній процес суб'єктно-орієнтованих програм професіоналізації майбутніх медичних працівників середньої ланки.

Аналіз наявних досліджень проблеми. Аналіз наукових праць з проблеми дослідження (А. Васюк [1], Н. Єсенкова [2], Е. Ільїн [3], І. Кагатіна [4], Е. Клімов [5], А. Ходусов [8] та ін.) виявив однаковість дослідників у тому, що на етапі навчання в коледжі розвиток оптимального рівня професійної спрямованості, успішність освоєння діяльності майбутнім медиком істотно залежать від мотивації навчальної діяльності.

Проте **невирішеним аспектом проблеми** є визначення організаційних, психологічних і педагогічних умов підвищення мотивації студентів медичних коледжів до професійного саморозвитку.

Мета статті — на основі узагальнення матеріалів проведених досліджень з проблеми вивчення особливостей становлення професійної спрямованості майбутніх медичних працівників на етапі навчання в коледжі визначити взаємозв'язки навчальної мотивації і професійної спрямованості, виявити організаційні, психологічні та педагогічні умови, що сприятимуть професійному саморозвитку студентів медичних коледжів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ролі системотвірного чинника розвитку особистості студентів-медиків виступає професійна спрямованість. Професійна спрямованість постає як інтеграційна освіта, що включає наступні компоненти: ціннісно-смісловий (життєві орієнтації, життєві прагнення, часова перспектива, задоволеність базових потреб); емоційний (задоволеність учінням, навчанням, задоволеність професією); регуляція (загальний контур саморегуляції навчально-професійної діяльності, параметри часової перспективи); операційний (рівень сформованості навчальних і професійних компетенцій).

Перетворення навчальної діяльності в навчально-професійну, квазі-професійну супроводжується мотиваційними змінами. Ієрархічна мотиваційна структура, що включає мотивацію на здобуття знань, мотивацію на оволодіння професією і мотивацію на одержання диплома, взаємопов'язана з особливостями становлення професійної спрямованості особистості майбутнього фахівця. У свою чергу, професійна спрямованість у мотиваційно-цільовій структурі навчання здійснює вплив на динаміку навчальних мотивів [9].

Отже, організовуючи дослідження, ми виходили з гіпотези, що на етапі професійної підготовки в коледжі навчальна мотивація в поєднанні зі змістовими й організаційними характеристиками навчально-виховного процесу взаємозв'язана з професійною спрямованістю медичного працівника.

Для виявлення структури навчальної мотивації був застосований тест «Мотивація навчання у ВНЗ» (Т. Ільїна). Для дослідження ціннісно-сміслового компоненту професійної спрямованості були застосовані: методика «Індекс життєвих прагнень» Е. Десі, Р. Райана; тест «Смисложиттєві орієнтації» Д.Леонтьєва (СЖО); методика «Базові потреби особистості» Е. Десі, Р. Райана. Для дослідження операційного компоненту професійної спрямованості було застосовано методику «Комунікативні й організаторські схильності» (КІС-2) і методику діагностики рівня емпатійних здібностей В.Жваво.

Для дослідження емоційного компоненту професійної спрямованості нами були використані методики: тест задоволеності учінням Р. Райна і Е. Десі; шкали задоволеності майбутньою професією, навчанням, засновані на методі семантичного диференціала, які пропонують студентів оцінити дані параметри, відзначивши їх точкою на семибальній шкалі, полюси якої антонімічні.

Для дослідження компоненту регуляції професійної спрямованості використовувалася методика «Стиль саморегуляції поведінки» В. Моросанової, опитувальник Ф. Зімбардо щодо часової перспективи в адаптації А. Сирцової [6].

Здійснені нами теоретичні й емпіричні дослідження взаємозв'язку навчальної мотивації та професійної спрямованості студентів медичного коледжу дозволили зробити такі висновки.

Упродовж навчання в медичному коледжі ціннісно-смісловий блок професійної спрямованості особистості майбутніх медиків середньої ланки характеризується стабільністю життєвих орієнтацій, задоволеністю базових потреб особистості, значним зниженням індексів внутрішніх (особистісне зростання) і зовнішніх (популярність, зовнішність) життєвих прагнень.

В емоційному блоці професійної спрямованості спостерігається значне зниження в межах середнього рівня вираженості задоволеності змістом і процесом професійної підготовки, учінням, майбутньою професією.

Для регулятивного блоку професійної спрямованості характерне значне зниження усвідомленого планування навчально-професійної діяльності за рахунок програмування виконавських дій, необхідних для досягнення навчальних цілей, регуляторної гнучкості, уміння контролювати результати й коригувати навчальні дії на основі індивідуальних прийнятих еталонів успішності навчання. Загальний рівень саморегуляції є середнім як на початку навчання, так і на етапі його завершення. На завершальному етапі підготовки значно посилюється гедоністичне ставлення до часу і життя, зростає орієнтація на планування й досягнення майбутніх цілей з опорою на сентиментальне ставлення до минулого.

Операційний компонент професійної спрямованості демонструє стабільний середній рівень розвитку організаційних схильностей і комунікативних здібностей, високий рівень емпатії.

З'ясовано, що мотивація на здобуття знань на початковому етапі навчання в коледжі взаємопов'язана з переважною кількістю компонентів ціннісно-сміслового, емоційного, операційного блоків професійної спрямованості майбутніх медичних працівників середньої ланки, на завершальному етапі навчання — лише з деякими компонентами ціннісно-сміслового, емоційного, регулятивного блоків.

Мотивація на оволодіння професією на початковому етапі навчання в коледжі взаємопов'язана з більшістю компонентів професійної спрямованості (ціннісно-смісловим, емоційним, регулятивним, операційним блоками) майбутніх медичних працівників середньої ланки, на завершальному етапі — лише з деякими компонентами ціннісно-сміслового та емоційного блоків.

Мотивація на одержання диплома на початковому етапі навчання в коледжі взаємопов'язана з більшістю компонентів ціннісно-сміслового, операційного блоків професійної спрямованості, на завершальному етапі навчання — з переважною кількістю компонентів структури професійної спрямованості.

Така ситуація зумовлює необхідність застосування коректувально-розвивального впливу на підвищення навчальної мотивації, на узгодженість компонентів професійної спрямованості і їх зв'язок з навчальною мотивацією, на посилення мотивації щодо подальшого професійного саморозвитку.

Під професійним саморозвитком ми розуміємо цілеспрямований, свідомий процес підвищення студентом медичного коледжу рівня своєї професійної компетентності і розвитку професійно важливих якостей і можливостей, що відповідають соціальним вимогам до професійної діяльності, який здійснюється на основі самопізнання, самоактуалізації, самореалізації, самовиховання, самоосвіти, самоконтролю і забезпечує працівнику успіх у професії і житті.

Сучасні дослідження структури мотивації навчальної та професійної діяльності (К. Абульханова-Славська, Л. Виготський, Б. Додонов і ін.) допомогли нам виокремити наступні групи мотивів, що необхідні для формування готовності студента до професійного саморозвитку: соціальні мотиви (вимоги соціального оточення до професійної компетентності

фахівця, відповідальність, розуміння соціальної значущості професії, прагнення зайняти певну позицію у відносинах з колегами, здобути їх схвалення); пізнавальні мотиви (орієнтація на оволодіння новими знаннями, бажання поглиблення знань, інтерес до засвоєння способів самостійного здобування знань, прийомів професійної діяльності); професійні мотиви (орієнтація на творчу професійну діяльність, прагнення до прояву індивідуальності, бажання досягнення успіху в професійній діяльності); мотиви особистої зацікавленості (прагнення до самопізнання, самоствердження у власних очах, орієнтація на високий рівень інтелектуального й особистісного розвитку та ін.).

Аналіз наукових ідей і практичний досвід дозволили нам визначити у процесі формування готовності студента до професійного саморозвитку такі позитивні чинники:

– створення організаційних умов (розширення вишівського компоненту шляхом уведення в освітній процес семінарів, спецкурсів, гуртків, спрямованих на формування в студентів готовності до професійного саморозвитку; здійснення контролю за якістю підготовки випускників медичного коледжу; проведення моніторингу якості освіти в коледжі);

– створення педагогічних умов: організація спеціального освітнього середовища, яке стимулює процес професійного саморозвитку студентів і викладачів; створення спеціально змодельованих проблемно-творчих ситуацій, що формують міцні знання, уміння, навички роботи щодо професійного саморозвитку; організація ситуацій успіху в навчальному процесі і під час проходження практик; методичне забезпечення процесу професійного саморозвитку студентів медичного коледжу);

– створення психологічних умов (забезпечення мотивації студента до процесу професійного саморозвитку за рахунок засобів інформування про «Я-концепції» та засоби розвитку прийомів особистісної рефлексії; про вимоги, що висуваються до фахівця, престиж і привабливість його професії; встановлення співтворчих стосунків суб'єктів освітнього процесу; формування в студента емоційно-ціннісного ставлення до медичної діяльності, самосвідомості та ухвалення рішення зайнятися саморозвитком; розвиток умінь планування та вироблення програми саморозвитку, умінь здійснювати діяльність рефлексії; складання індивідуальних планів творчого саморозвитку; підвищення пізнавальної, творчої та соціальної активності студентів).

Вказані умови, що розглядаються нами як позитивні чинники, сприяють ефективному формуванню готовності студентів до професійного саморозвитку.

Література:

1. Васюк А. Г. Психологические особенности профессионального становления личности врача : Дис. ... канд. психол. наук. 19.00.07 / Васюк А. Г. — Калуга, 1992. — 251 с.
2. Есенкова Н. Ю. Взаимосвязь учебной мотивации и профессиональной направленности врача на этапе обучения в вузе : Дис. ... канд. психол. наук. 19.00.07 / Есенкова Н. Ю. — Курск, 2011. — 249 с.
3. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. — СПб.: Изд-во «Питер», 2002. — 512 с.
4. Кагитина И.В. Профессиональная социализация студентов медицинских вузов: Автореферат дисс.канд. соц. наук. Текст. / И.В. Кагитина. Волгоград, 2008.-28 с.
5. Климов Е.А. Как выбирать профессию / Е.А. Климов. М.: Просвещение, 1990. — 159 с.
6. Моросанова В.И. Самосознание и саморегуляция поведения Текст. / В.И. Моросанова, Е.А. Аронова. М.: Изд-во Институт психологии РАН, 2006. — 213 с.
7. Педагогика в медицине Текст. / Под ред. Н.В.Кудрявой. М.: Издательский центр «Академия», 2006. — 320 с.
8. Ходусов А.Н. Формирование мотивационно-ценностного отношения специалиста к профессиональной деятельности Текст. / А.Н. Ходусов, Л.В. Мокроусова. Москва-Курск, 2009. — 284 с.
9. Deci E., Ryan R. A motivational approach to self: Integration in personality // Perspectives on motivation / Ed. R. Dienstbier. Lincoln: University of Nebraska Press, 1991. V. 38. P. 237-288.

Здійснено узагальнення матеріалів проведених досліджень з проблеми вивчення особливостей становлення професійної спрямованості майбутніх медичних працівників на етапі навчання в коледжі. Виявлені взаємозв'язки навчальної мотивації і професійної спрямованості. Визначені організаційні, психологічні та педагогічні умови, що сприятимуть професійному саморозвитку студентів медичних коледжів.

Ключові слова: коледж, медичний працівник, мотивація, професійна спрямованість, саморозвиток.

Осуществлено обобщение материалов проведенных исследований по проблеме изучения особенностей становления профессиональной направленности будущих медицинских работников на этапе обучения в колледже. Обнаружены взаимосвязи учебной мотивации и профессиональной направленности. Определены организационные, психологические и педагогические условия, которые будут способствовать профессиональному саморазвитию студентов медицинских колледжей.

Ключевые слова: колледж, медицинский работник, мотивация, профессиональная направленность, саморазвитие.

Generalization of materials of the conducted researches is carried out on issue of study of features of becoming of professional orientation of future medical workers on the stage of teaching in a college. Found out intercommunications of educational motivation and professional orientation. Organizational, psychological and pedagogical terms which will be instrumental in professional of students of medical colleges are certain.

Keywords: college, medical worker, motivation, professional orientation.

УДК: 378. 013 +315.6 + 351.8

І.О. Ткачук
м. Одеса, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Постановка проблеми. Нині оновлюються цілі професійної підготовки в педагогічних навчальних закладах, у тому числі й педагогічних коледжах, що пов'язано із затвердженням Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України № 1341 від 23.11.2011 р., відповідно до якої метою професійної підготовки майбутніх учителів є набуття ними професійної компетентності. Одним із видів професійної компетентності майбутніх учителів виступає інтерпретаційна, формування якої відбувається за допомогою впровадження відповідних педагогічних умов. На нашу думку, саме у спеціально створених умовах студент «проживає» найрізноманітніші життєві ситуації, які дають йому змогу сформувавши світогляд, відстояти свою позицію, що вимагає від них усвідомлення значущості інтерпретаційної діяльності, розвитку творчих здібностей, вміння інтерпретувати власну діяльність і діяльність учнів тощо. Натомість визначення педагогічних умов, що сприяють формуванню інтерпретаційної компетентності студентів педагогічних коледжів не знайшли відображення в сучасній психолого-педагогічній літературі.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Поняття «педагогічні умови» науковцями трактується по-різному: як обставини, за яких залежить і відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей (В. Стасюк); зовнішні стосовно особистості обставини середовища навчання і виховання, що є причиною якісних змін особистості учня (студента) (К. Недалкова); як взаємопов'язані обставини, обстановка чи спосіб упорядкування і тривалого існування педагогічного процесу, що утворюють певну систему, рівень складності якої розкривається через їх зв'язки (зв'язки взаємодії, перетворення, функціонування, розвитку, управління), за рахунок яких утворюється означена система, і які проявляються у взаємозумовленості та взаємовпливовості педагогічних явищ, що виникають унаслідок запровадження цих умов і призводять до підвищення результативності процесу (Є. Подтергера); як сукупність взаємопов'язаних передумов, необхідних для створення цілеспрямованого освітнього процесу певної професійної підготовки (О. Пенчук); як сукупність заходів, спрямованих на підвищення ефективності педагогічної діяльності (Н. Посталюк); як сукупність необхідних і достатніх заходів, що створюють найбільш сприятливу обстановку («середовище, що розвиває») для розвитку психологічної компетентності в організаторській діяльності (В. Чапайкін). Спираючись